

Avoimen tiedon ohjelman valmistelu- ja koordinoitiryhmän kokous 14.8.2013

Aika	14.8.2013 klo 9-12
Paikka	VM, Mariankatu 9, nh. Nousukausi
Osallistujat	Anne Kauhanen-Simanainen, VM pj Mikael Vakkari, VM varapj Taru Rastas, LVM Minna Karvonen, OKM Juha Haataja, OKM Antti Eskola, TEM Jari Jauhiainen, OM Markus Rahkola, VM Pauliina Pekonen, VM Olli-Pekka Rissanen, VM Visa Pitkänen, VM kokouksen sihteeri

1 Kokouksen avaus ja asiat

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja asialista hyväksyttiin.

2 Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

3 PSI -direktiivin toimeenpano Suomessa

PSI -direktiivin muutos julkaistiin EU:n virallisessa lehdessä 27.6.2013. Kansallista implementointiaikaa on kaksi vuotta eli vuoden 2015 heinäkuulle asti.

- Direktiivin implementointiaika kulkee rinta rinnan avoimen tiedon ohjelman kanssa.
- Ydinkysymyksiä ovat mm. hinnoittelu sekä yksinoikeusasiat kulttuurisektorin mukaantulon myötä.
- Lainsäädäntökysymyksiä varten tarvitaan oma työryhmänsä. Direktiivin implementoinnin yhteydessä on tarkasteltava mm. julkisuuslakia, maksuperustelakia sekä tekijänoikeuslakia.

- Myös tietohallintolain tarkastelu on mahdollista. Valtiovarainministeriö toimii direktiivin toimeenpanon koordinoinnissa vastuuministeriönä. Direktiivin implementointia tarkastellaan myös avoimen tiedon työryhmän näkökulmasta.

PSI -direktiivin muutoksien viestintä sidosryhmille.

- Yksinkertaiset PowerPointit voisivat tukea viestintää, jotta leikattaisiin huhuja liittyen mm. tekijänoikeusasioihin.

PSI -direktiivin aikaisempi implementointi.

- Edellisen direktiivin implementointi vuonna 2003 sujui vähäisellä työllä. Nyt poliittinen ilmapiiri on erilainen ja muutosta tukeva.
- Alkuperäinen direktiivi ei saavuttanut täysin sitä mitä tavoiteltiin, ja ajan myötä myös esimerkiksi teknologia on muuttunut.
- Uudet muutokset olisi saatava eduskuntaan ennen v. 2015 eduskuntavaaleja, jotta ne saadaan voimaan heinäkuuhun 2015 mennessä.
- Aikataulu on siten kireä.

Käytiin keskustelu Avoimen tiedon hyödyntämisestä sekä rajanvedosta Avoimen datan ja Big datan välillä.

- Kansainvälinen seuranta on paikallaan: esimerkiksi Englannissa on joitain poikkeuksia tekijänoikeuksissa, jotta tutkimuslaitokset voivat louhia dataa omaan käyttöön.
- Yrityksistä on tullut myönteistä palautetta Suomen linjasta – tietovarantoja avataan, mutta niille olisi saatava lisänäkyvyyttä.

4 Kehysvalmistelu 2015–2018 tietovarantojen avaamisen näkökulmasta

Keskusteltiin ministeriöiden suunnitelmien yhteenvedosta kehyskaudelle 2014–2017.

<https://wiki.julkict.fi/julkict/avoin-data/dataportaali/yhteenveto-ministerioiden-tietovarantoseelvityksista/view>

LVM ja TEM ovat julkaisseet suunnitelmansa tietovarantojen avaamiseksi.

- Liikenteen ja viestinnän avoin tieto:
<http://www.lvm.fi/julkaisu/-/view/4147000>
- Tietovarantojen julkaiseminen TEM:n hallinnonalalla:
http://www.tem.fi/ajankohtaista/julkaisut/kaikki_julkaisut/tietovarantojen_avaaminen_tem_n_hallinnonalalla.100721.xhtml

Seuraavan, vuosien 2015–2018, kehysvalmistelun yhteydessä jatketaan kartoitusta tietovarantojen avaamisesta. Valtiovarainministeriö toimii työssä valmistelevana organisaationa.

Keskusteltiin miten ohjeistusta julkishallinnon tietovarantojen selvittämisestä voitaisiin parantaa kehysvalmistelun yhteydessä. Alla on keskustelussa esille nousseita asioita:

- Miten nykyistä ohjeistusta voitaisiin parantaa? Esille nousi mm. tietovarantoja koskevan käsitteistön parantaminen ja konkretisoiminen. Selvitys olisi hyvä kytkeä osaksi kokonaisarkkitehtuurityötä.

- Tietovarantojen avaamisen taloudelliset vaikutukset on todettu vaikeiksi määrittellä. Monet virastot eivät osanneet arvioida esimerkiksi kustannuksia euromääräisinä, vaan henkilötöyvuosina.
- Todettiin, että ministeriöiden ja niiden alaisten virastojen tietovarannot ovat hyvin erilaisia. Yhteinen kuvausmalli on vaikea löytää. Mm. oikeusministeriön hallinnonalan tietovarannot ovat monin osin avaamattomia, koska nykyiset järjestelmät ovat vanhentuneita. Järjestelmien uusimisessa on mahdollista ottaa huomioon avoin data tulevaisuudessa.
- Käytiin keskustelua yhteisistä jakelujärjestelmistä ja kansallisista yhteistoiminnoista. Tilanne monin osin tällä hetkellä se, että virastot tekevät kaiken työn itse, kansallisen ratkaisun puuttuessa. Kasvava asiakaspalvelutarve vaatisi yhteismitallisia ratkaisuja. Kansallinen palveluväylä on herättänyt kiinnostusta mm. korkeakouluissa, ja tutkimuksen hyödyntämiseen liittyvät kysymykset ovat nousseet esille.
- Tiedon avaamisen taustalla on vahva poliittinen tahto. Jos on tulossa uusia esityksiä, ne tulisi tuoda käsittelyyn.
- Todettiin, että viime vuonna kehysvalmistelussa oli selkeät tapaukset, joista voitiin tehdä päätöksiä. Keskusteltiin nykytilanteesta ja ministeriöiden fokuksesta. Valtiovarainministeriön budjettiosastolle olisi hyvä saada hahmotusta yleistilanteesta.
- Tietovarantojen avaamista on haluttu katsoa myös osana laajempia kokonaisuuksia eri virastoissa: Geologian tutkimuskeskus osana laajempaa luonnonvarapolitiikkaa, ja opetus- ja kulttuuriministeriö strategiamahdollisuutena esim. kulttuuritietostrategiassa.
- Keskusteltiin Avoimen datan ja Big datan vähäisestä tuntemuksesta ja hyödyntämisestä korkeakouluissa. Open Knowledge Foundation järjestää roadshown kunnissa syksyllä, ja opetus- ja kulttuuriministeriön TTA-hanke voinee osallistua tähän kumppanina mm. yliopistokaupungeissa. Erillinen TTA-hankkeessa toteutettu kampuskierros on tehty viime keväänä, ja tästä on syntymässä raportti sisältäen eri korkeakoulujen kypsyysasteet.

Keskusteltiin myös OECD:n suosituksista datan avaamiseksi.

- OECD on lähettänyt kyselyn avoimesta datasta työ- ja elinkeinoministeriölle, ja nyt kysely ohjataan muillekin ministeriöille.
- Kyselyn deadline on 27.8.
- OECD:n sihteeristön ensimmäisessä versiossa on aikaisemmin Suomen osalta ollut ns. ”musta aukko”, joten nyt olisi hyvä esittää kattava kuvaus etenemisestämme julkisintiedon avaamisessa.
- Kansainvälisissä vertailuissa on eri yhteyksissä todettu, että Suomen aineistoista puuttuu usein koneluottavuus. Tämän asian kanssa tulisi jatkossa tehdä töitä.

5 Avoimen tiedon ohjelman tavoitteet, lähtökohdat, toimintasuunnitelma/tehtävät ja aikataulutus

Käytiin keskustelua Avoimen tiedon ohjelman 2013–15 luonnoksesta <https://wiki.julkict.fi/julkict/avoim-data/dataportaali/avoimen-tiedon-ohjelma-2013-2015-luonnos/view>

Kommentointia luonnoksesta pyydetään elokuun loppuun mennessä. Dokumentti on kommentoitavana wiki.julkict.fi -sivustolla sekä sähköpostitse.

Tavoitteena on saada seuraava luonnos valmiiksi syyskuun alkupuolella, joka voitaisiin viedä otakantaa.fi -palveluun julkiseen keskusteluun.

Luonnoksessa pyritään kokoamaan yhteen dokumenttiin kaikki keskeiset asiat. Alla on koottuna luonnoksesta esille nousseita kommentteja:

- Keskusteltiin mm. arvon luonnin (*value creation*) tematiikasta, joka voitaisiin lisätä 1. kappaleeseen.
- Luku 3.6: Innovointiin liittyvät hankkeet jotka ovat käynnistyneet voisi mainita yksityiskohtaisemmin.
- Kansalaistoimijanäkökulma: Missä kaikkialla kansalaisten yleinen aktiivisuus sijoittuu ohjelman puitteissa? Demokratian edistämiseen, ope- tukseen ja tutkimukseen liittyy paljon avointa tietoa joka olisi hyvä saa- da läpäisevästi esille.
- Keskusteltiin jo tähän mennessä avatuista tietovarannoista. Nämä olisi hyvä tuoda esille ohjelmassa ja viestinnässä myös tulevaisuudessa.

Käytiin keskustelua myös kansalaisosaamisesta; esimerkiksi kirjastojen ja työväenopistojen puitteissa järjestetään erilaisia kursseja, mahdollisuus avoimen datan osaamisen hyödyntämisen levittämiseen. Kohdeyleisönä toimivat mm. säätietojen yhdistäjät harrastuksissaan.

Ohjelmassa tulee kuitenkin edelleen korostaa tietovarantojen avaamista – yksityissektorin osaamisesta ei ole hyötyä, jos aineistoja ei ole avattu.

Kansalaissektori on aktiivinen toimija, joka muodostaa hyvin tiiviin ja tun- nistetun homogeenisen yhteisön. Keskusteltiin saataisiinko ohjelmaan myös aktiivisen verkoston näkökulmaa hallinnon näkökulman lisäksi. Ohjelma on menossa kommentoitavaksi otakantaa.fi -sivustolle.

Seuraavaksi olisi tärkeää saada aktivoitua muita kansalaissektorin toimijoi- ta, jotka eivät ole vielä tiedostaneet avoimen datan mahdollisuuksia ja tie- tovarantoja.

Keskusteltiin Avoimen datan kaupallistamismahdollisuuksista. Tuotteista- mista ja kaupallistamista pitäisi pyrkiä vahvistamaan. Olisi tärkeää nostaa esiin konkreettisia esimerkkejä Avoimen datan kaupallisista sovelluksista.

6 Ohjausryhmän kokouksen 10.9.2013 asiat, työskentelytapa ja sisältö

Keskusteltiin mm. tilaisuuteen tulevista esittäjistä ja aihealueista, sekä käy- tännön järjestelyistä. Jos seminaarin konsepti onnistuu, niin sitä voidaan käyttää samalla lailla tulevaisuudessakin esittelyfoorumina.

7 Viestintäsuunnitelma, syksyn tapahtumat ja muut ajankohtaiset asiat

Keskusteltiin ohjelmaan liittyvästä viestinnästä. Viestitettäviä asioita ovat tulevaisuudessa mm. PSI -direktiivi, avointen tietojen käyttöluvan JHS - suositus sekä dataportaalin eteneminen.

Tarkasteltiin ohjelman viestintäluonnosta. Esille nousi huomio viestinnän kohderyhmistä, joita tulisi laajentaa kattavammiksi, mutta tiiviisti. Keskus- teltiin laajemmassa mittakaavassa kohderyhmästä, jolle viestintää tulisi suunnata. Ilmeiset aktiiviyhteisöt on tunnistettu ja sen ohella toimii laajem- pi kenttä. Käytiin keskustelua siitä, miten avoin data saataisiin tuotua valta-

virtaistumisen mukana kansalaisen arkeen. Tämän viestintämekanismien luominen on yksi suurimmista haasteista. Myös kaupungit ja kunnat tulisi lisätä kohderyhmään, sillä ne olisivat merkittäviä tiedon avaajia ja levittäjiä.

Keskusteltiin dataportaalista, sekä sivustoista joille on kerätty avoimen datan aineistoja. Dataportaaali tulee olemaan alussa enemmänkin metatietovaranto, jossa kerrotaan avoimista tietovarannoista.

Keskusteltiin mahdollisuudesta saada palautetta aktiivisilta sidosryhmiltä siitä, mitkä ovat tulevaisuudessa tärkeitä avattavia tietovarantoja. Toisaalta pääpaino tulee olla helposti avattavien tietovarantojen avaamisessa.

Tarkasteltiin VM:n avoimen datan ohjelman nettisivustoa. Todettiin että sivustolla on kehitettäviä asioita, mm. julkict.wiki.fi -palveluun tehdyn Inkityksen näkyvyyden parantaminen.

8 Muita asioita

- OKM on budjetoanut 500 000€ avoimen tiedon hankkeille.
- Ministeriöitä mukana Apps4Finland -kilpailun järjestäjinä. Kilpailun jälkeen olisi hyvä saada jatkuvuus kilpailijoiden ja yritysten kehittämistyölle

Kokous päätettiin kello 11.40.

Valmistelu- ja koordinoitiryhmän seuraava kokous pidetään 20.9.2013.

Liitteet

Jakelu

Avoimen tiedon ohjelman valmistelu- ja koordinoitiryhmä

Tiedoksi

<https://wiki.julkict.fi/julkict/avoin-data/dataportaaali/koordinointi-ja-valmisteluryhma>